

FEDERATIUNEA

Diurnalul politic, literar, comercial si economic.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Locuint'a Redactorului:

si

Cancelari'a Redactiunii:

e in

Strat'a Morariloru Nr. 13.

Berisorile nefrancate nu se voru primi decâtu numai de la corespundintii regulari si „Federatiunii“
Articolii tramisi si nepublicati se voru arde.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 fl. „ „
Pre anulu intregu . . . 12 fl. „ „

Pentru Romanii:

pre an. intregu 40 Lei n. = 16 fl. v. a.
„ 6 lune 20 „ = 8 „ „
„ 3 — 10 „ = 4 „ „

Pentru Insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a timbrale pentru fiesca care publicatiune separatu. In Loculu deschis 20 cr. de linia
Unu esemplariu costă 10 cr.

Transilvani'a.

Fagarasiu, in 22/1 1869.

Eri tienti comitetulu districtuale o siedintia estra-ordinaria. Obiectulu discutiunii era alegerea comisiunii ce s'ali pentru alegerile dietali. De orace inse de la intia d'in urma pana la acest'a sosisse mai multe egi, intre cari si legea de uniune si natiunalitati, asiè mai antaiu se publica aceste legi si in legatura cu elesè cetesce apoi provocarea ministeriului de interne pentru alegerile la dieta.

Contr'a acestor'a se scola intrepidulu aperatoriu alu causei natiunale Vicariulu J. Antoneli si vorbesce astu-feliu, catu (Testulu barbatescei vorbiri lu vomu impartesi in nr. v. Red.) Ungurasi cari erau de facia ori catu de sforaitori, paraè ca li-a tornatu apa ferbinte pre capu. Ei aretau nevrendu, ca sunt petrunci de nedreptatea, de injuria ce se face romaniloru cu nesce legi atatu de asupritorie, atatu de contrarie spiritului tempului, atatu de nesocoteite. Se incercara unulu-doi se le aperi, inse era-si nevrendu le condamnara ei insi-si, d'icundu, ca nici ei nu sunt multiamiti cu tote dispuetiunile lor.

Dupa ace'a se scola J. C. Dragosianulu si luandu de nou la falanga aceste legi, precum si intrega procedur'a maghiariloru facia cu romanii si specialminte facia cu Transilvani'a si romanii transilvani, sustiene motivele vicariului J. Antoneli in o cuventare nu numai drastica si energica dara si romanesce semtita, alu carei resumatu este urmatoriu:

Legile aduse de diet'a d'in Pest'a sunt nu numai asupritorie in modulu celu mai mare, sunt nu numai pline de tendintie si mediloce desnatiunalisatorie, si ele nu numai ca au despoiatu pe romani si de drepturile ce le-au castigatu chiar' sub celu mai rigidu absolutismu si i-au aruncatu de nou in starea ante 1848, dar' totu odata aceste legi au nebagatu in sema progresele si spiritulu tempului si au nimicitu seu inadusitu drepturile cele mai sacre, inalienabili ale omului: de a-se folosi de limba cu care a nascutu.

Dice mai incolo, ca ungerii au demonstratu priu aceste in modulu celu mai evidentu, ca tote promisiunile lor sunt vorbe suflate in ventu, pre cari romanii nu au se mai puna absolutu nici odata nici macaru celu mai micu pondu.

D'aci resulta de sine, ca romanii sunt nu numai obligati d'in detoria catra mam'a, catra natiunea lor, dar' sunt si in dreptu a nu tramite deputati la Pest'a cu atatu mai vertosu, ca si deputatii ce s'au veritu (sic.) in diet'a trecuta au fostu tramisi numai la actulu incoronarei. — De orace inse comitetulu districtualu este numai unu organu esecutivu, si dreptulu de alegere este alu particulariloru iudreptatiti, era nu alu comitetului, asiè comitetulu nu pote dispune si suprima unu dreptu care nu este alu seu.

Pentru ace'a d'insulu propune, ca comitetulu esprimendu-si desaprobarea si nemultiamirea cu legea de uniune, natiunalitati si electorale, se se demita inse numai de sila le alegerea comisiunii centrale pentru alegeri, si se se lase liberu alegatoriloru a dechiarà ei daca alegu seu ba.

Acest'a propunere, a alege a deca de sila, se accepta cu o forte slaba majoritate.

Unor'a d'in ungerasi nu li-a venitu la socote la nici acest'a, pentru ca ei ar' fi acceptatu ca romanii se deè ansa a totu-poterniciloru stapanitori a tramite unu comisariu regescu, care se arunce comitetulu districtuale in ventu si se-si compuna unulu asiè dupa cum dorescu ei, in necurat'a inimei lor.

Astu-feliu s'a alesu comitetulu centrale d'in 24 membri, d'intre cari, D. Antoneli consecinte propunerei sale si-a datu dimisiunea. Acest'a se v. intr'uni la terminulu prefriptu si si-va face lucrãrile sale. Singuratioci indreptatiti si-voru alege speramu barbati probati ca aurulu prin focu si cu destula prudintia spre a nu avè lipsa de svaturile siovaitorie ale nimenui, — barbati totu odata cu destula tarla de inima, neaternare si desinteresare pentru a lucrã

astu-feliu cum li impune si cum li spune inim'a loru romana.

Adi in 21 ian. s'a continuatu siedintia in care s'a alesu de v-notariu politicu juristulu Francu, era de rationistu la perceptoratu gremiale Nicolau Recianu.

Comitatulu Zarandu.

In 16 lunei curente ianuaru a sositu noulu comite aici in Baia-de-Crisiu. Inca inainte de venirea lui cu 6—7 zile si mai tardu capetasera mai multi scriitori, care de la Aradu care de la Orade, care de la comitele insu-si seu de la secretariulu seu, ca primirea lui se fia caldurosa, cu pompe cu ovatiuni. Dar' primirea lui a fostu precum a meritatu-o. Nici ovatiune, nici o manifestatiune de bucuria d'in partea romaniloru. Nici unu romanu n'a esitu inaintea comitelui spre intimpinare. Pretutindene, de la intrarea lui in comitatu si pana la pretoriulu comitatului, a fostu primitu cu recel'a cuvenita; calea a fostu deschisa, nu i-a statu nime in cale, a potutu veni in buna pace. Prin acesta reserva potemu dice maiestatica a romaniloru, ei a doveditu catu fu de nedreptatea dispuetiune a ministeriului prin care a destituitu pe romanulu Dumitru Jonescu d'in postulu de comite supremu si l'a inlocuitu nu cu altu romanu, ci cu magiarulu conte Alesandru Haller. Acest'a i s'a spusu de catra mai multi in facia, si insu-si a recunoscutu d'icundu: ve dau totu dreptulu, amu primitu inse acestu postu, pentru ca io (Haller) ca magiaru se potu deminti tote acele faime infioratorie ce s'a latitu despre acestu comitatu. Precum s'a dechiaratu mai tardu, apoi elu ar' fi si facutu acest'a.

Se venimu la diu'a instalarei noului comite si se o descriemu catu se pote de obiectivu. Diu'a instalarei era defipta pe 19 ianuaru.

In acesta di dupa sevirsirea santei liturgia in trei beserice, membrii comitetului fiindu adunati in sala pretoriului, s'a tramesu o deputatiune de patru membri ca se invite pe comitele in adunare. Candu a intratu acest'a in sala s'a auditu unele „eljen-uri, dar' nici unu „se traiesca“; romanii au paditu o tacere profunda, pe feciele toturoru se vedè o ingrigire mestecata cu dispacere. Se audià, ca comitele la deschiderea siedintiei va vorbi si romanesce, dar' buzele lui nu s'a deschisu decâtu numai in limba magiara. Spunu ca nici nu scie romanesce. Dupa cuventulu de deschidere immediatu a depusu juramentulu. Se accepta, a deca comitele accepta ca se se radice cine-va pentru a-i rosti cuventulu de gratulare. Sala inse era muta, candu preotulu Ioane Giurca cere cuventulu. Acestu tineru preotu dupa o cuventare bine tiesuta si forte logicu motivata, nu de gratulare, ci de a face o propunere la actulu numirei contelui Haller de comite supremu alu acestui comitatu, pune pe mesa unu proiectu de conclusu si se roga pentru primirea lui.

Proiectulu de conclusu a dlui Giurca suna asià: „Pe candu comitetulu comitatului si-esprime stim'a facia cu person'a nou numitului comite supremu c. Ales. Haller; pe atunci si-esprime resimtiulu, ca cu acestu privilegiu nu s'a observatu art. 44. §. 27 d'in legea de la an. 1868, care asecurza luarea in consideratiune a natiunalitatiloru, la numirea de comiti supremi; si in privintia ast'a decide a se face reprezentatiune la ministeriu, pentru compunerea carei se esmite o comisiune, care va avè a subterne la cea mai deaprope adunare de comitetu operatulu spre aprobare, si in care ministeriulu se fia rugatu, ca pe viitoriu la implinirea posturiloru de comiti supremi luandu in bagare de sema legea memorata, se binevoiesca a face se incete ingrigirile tot-de-auna sincere patriotice si natiunali ale acestui comitatu.“

Se scotemu cate-va motive d'in cuventarea dlui Giurca. Dumniului dice ca: acestu comitatu prin factori sei naturali era a-siediatu in starea lui normale, in care justitia si administratiunea publica era in sonantia cu legile tiei; ca factori naturali pentru acestu comitatu dupa impregiarile de aici, si chiar' dupa starea inaintata a civilizatiunii, numa acci-a se potu considera in prim'a linea, cari sunt de natiunalitatea si legea romana, fiindu aceste in total'a preponderantia aici; ca nu se pote presupune, ca ministeriulu se nu fia aflatu in tota tier'a romani destulu de calificati pentru demnitatea de comite su-

premu, prin urmare nu era de lipsa a tramite aici unu comite magiaru, daca nu cum-va a voitu a casiona amaretiunea in locu de indestulirea locuitoriloru d'in acestu comitatu. Si altele.

Dupa aceea se scola dlu Iacobu Brendusianu si cu asemeni motive aperandu si drepturile comitatului, si mai provocandu-se si la legea pentru natiunalitati, face unu altu proiectu de conclusu, care asiè urmeza: „Pana candu acestu comitetu este cu totu respectulu cuvenitu catra person'a Ilustratiisale dlui conte Alesandru Haller, si pana candu de o parte declara acestu comitetu, cumca, intre nici unu felu de impregiarari nu voiesce a si-uita de detorintiele sale de supusu loialu, de alta parte intru implinirea detorintiei sale de a mantienè drepturile ce-i dau circumstarile de aici si i da constitutiunea tiei: crede acestu comitetu de a si-impleni chiamarca, candu cu acesta si-face substernerea catra intregulu inaltu ministeriu pentru rechiamarea dlui conte Alesandru Haller d'in demnitatea de comite supremu in comitatulu Zarandu, si in schimbarea lui cu unu barbatu de natiunalitatea si religiiunea romana.“

Mai adauge apoi dlu Brendusianu, ca acest'a se se comunice cu tote comitatele d'in tiera pentru partinire. Dlu Brendusianu si-apera propunerea cu mare tarla si cu rara logica.

Acì s'a inceputu apoi desbaterea asupra acestor duoa propuneri.

Pentru propunerea lui Giurca a vorbitu dnii Hodosiu, Francu, Siulutiu si altii; er' pentru propunerea lui Brendusianu a vorbitu dnii Borlea, Motiu, Secula si altii.

Desbaterea a decursu in modulu celu mai esactu parlamentar. Intr'adeveru ca ti-se radica anim'a vedindu pe acesti eminenti romani a vorbi in dulcea nostra limba cu atatu tactu si cu unu cumpetu ce le servece spre onore.

In urma s'a incheiatu desbaterea, si punendu-se la votu propunerile, s'a primitu cu majoritate de votu propunerea dlui Giurca. — Ce enunciandu-se de catra contele Haller, a trecut in conclusu alu comitetului; era in comisiune s'a alesu dnii Hodosiu, Bardonosi si Baternai.

Se spune, ca totu lucrulu a fostu facutu ca se esa asiè precum a esitu, altmintere nu se pote esplica atata regularitate de parlamentarismu cu care a decursu desbaterea. Insi-si vre-o trei o patru magiari d'in comitatulu Bihariei, cari contele Haller i-a adusu cu sine, a remasu uimiti de purtarea cea solida a romaniloru, de limba frumoasa ce o vorbescu, si de atatu-a tactu si seriozitate. La ei, mi-dise unulu, si-dau in capete si nu pote fi o adunare de comitetu unde se nu se sfedesca ca....

Insemnamu, ca numa doi magiari au vorbitu in contr'a propuneriloru, afirmandu absurditatea, ca comitetulu n'are dreptu de a face reprezentatiuni. In urma insi-si ei, si toti magiarii au votatu pentru propunerea lui Giurca. Asià dar' si magiarii inca recunoscu, ca comitatulu are dreptu d'a avè unu comite de romanu in capu, si ca ministeriulu n'a purcesu legalmente numindu aici unu comite magiaru.

Nu potu se nu mai insemnu, ca unu magiaru cu numele Nagy László facendu in urma propunerea, ca se se faca o adresa de multiamita catra Maiestata si catra ministeriu pentru ca s'a numitu pentru acestu comitatu comite de ungeru, — contele Haller nu l'a lasatu se vorbesca el l'a provocatu se-si retraga propunerea, ceea ce Nagy Latzi umilitu o si facu,

Dupa tote aceste d'ic: onore voe Zarandaniloru, onore voe conducatoriloru de acolo, cari straluciti ca totu atate stele pe cerulu romaniloru, si onore tie poporu blandu Zarandanu. Voi ca tot-de-un'a asià si acum v'ati purtatu cu multa barbatia, cu multa intepleptiune si cu multu cumpetu. Nu v'ati lasatu se ve traga in curs'a, care pote ve era preparata. V'ati portatu asià, de dlu conte Haller n'a avutu lipsa de catane, si i-ati facutu imposibila tendintia ce pote o aveà de a disolve comitetulu *); voi v'ati aperatu drepturile vostre cu o rara abnegatiune. Mergeti tot-de-un'a pe calea intielegerei; intru care ati fostu tot-de-un'a de esemplu.

*) Amu auditu, ca Haller scia de propunerea lui Brendusianu, si ca s'a dechiaratu, ca daca s'ar' primi aceea, elu nu o va enuncia ci indata va disolve comitetulu, si urmarile nu si le-ar' fi atribuitu ste-si.

Amu dîsu la inceputu, cã intru descrierea instalãrei si a celor petrecute in acea siedintia, voi fi cu totul obiectiv, asiã me retien de a-mi dà pãrerea despre acele doue propuneri. Voiu dîce numa atãt'a, cã un'a ca si alt'a servece de onore Zarandului. Urmãrile pote cã ar' fi fostu altele. Pana acum suntemu in starea in care amu fostu, numai comitele s'a schimbatu. Ce va fi mai departe vomu vedè.

Comitele in dîu'a dupa instalare a si plecatu de aici cãtra casa la Telegdu, si nu se va reintorce pana in martiu.

In urm'a urmeloru, fiindu cã mai este aci unu picu de locu, facu insciintierea, cã fostii nostri deputati Hodosiu si Borlea, voru fi de siguru realesi.

Maiestate cesaro-regesca, Preagratiu Imperatu si Domnu!

Pro nice unu minutu nu pierdemu d'in vedere, ca Romani de-aporurea fideli Maiestãtii Vostre, cuprinsulu Inaltului rescriptu imperatescu regescu d'in 25 decovre 1865, care dîce: „Sustarea in dreptulu sèu a legiloru emise pana acuma sè nu se altereze nice decãtu, èr' uniunea definitiva a ambeloru tiere pre care noi numai prebasa regulatelu repute de dreptu de statu ale Ungariei intre olalta o potemu efaptu, o facemu afara de acèsta dependentã de la convenita consideratiune a intereseloru spociali ale Marelui nostru Principatu Transilvaniã, si de la garantarea pretensiuniloru de dreptu ale deosebiteloru nationalitãti si confesiuni.“ — Prea inalt'a, si gratios'a voce a Maiestãtii Tale, esprimata in citatulu rescriptu, ne areta cale asigura si determinata pre care avemu de a procede cu siguritate si energia, de cãte ori natiunea romana e amenintata in pusetiunea ei politica-nationale, si de cãte ori barbarii ei sunt in libertate si in drepturile loru personali si cetatiunesci periclitati.

Majestate! in locutorii Transilvaniei de nationalitatea romana fãra destingere de confesiune — numai unu simtiu domnesce, acelu simtiu manifesteaza in liniã prima principalminte credintia nestramutata cãtra Majestatea Vostra Imperatulu si Domnitorulu nostru, èr' intr'a dou'a, ascurarea existintiei politice a natiunei romane ca atare in Transilvaniã, ca tiera autonoma, fericita sub perpetua domnire a Dinastiei stralucite a Majestãtii Vostre, — si in urma indreptãrile egale cu sororile natiuni colocutorie la participarea drepturiloru politice. Tari in acèsta credintia, ne-au cuprinsu o ingrigire atunci, candu articlii de lege pentru inarticularea natiunii si limbei romane, adusi in 1863 in diet'a d'in Sabliu, si sanctiunati de Majestatea Vostra, s'au delaturatu, — dara nu amu desperatu, pentru cã amu creditu tare, cã Majestatea Vostra d'in gratia prea inalta ne veti deschide calea, ca acei articlii era sè se reactiveze, sèu sè se suplinesca prin confeptuirea nostra in Diet'a Transilvaniei cu altii, — in acèsta credintia amu acceptatu cu paciintia unu anu intregu! Amu acceptatu, de-si acestu anu a fostu lungu cãtu unu secolu, si nu pentru a abdice pre unu minutu de pretensiunile la drepturile politice-nationale, — inse cu profunda dorere esperãmu, cã barbarii regimulu actualu acèsta acceptare si tacere a nostra o esplica, cã dora amu consimti cu tote, cãte se intempla fãra voi'a si invoirea nostra spre scirbirea si suprimerea drepturiloru nostre politice-nationale?! Singuru de aici potemu deduce, cã Redactorii unoru foie romane precum si barbarii nostri eminenti, intruniti in 15 maiu a. c. in Blasiu, s'au trasu in cercetare oriminala pentru descoperirea credeului loru politicu si publicarea lui, care nemicu nu contine alta, decãtu aceea, ce au profesatu toti Romanii adevratu credentiosi Maiestãtii Vostre de la anulu 1848 in coce neincetatu, cu vorb'a si in scrisu, in memorande, petitiuni si in Diete, — nu contine alt'a, decãtu dorintiele Romaniloru susternute Majestãtii Vostre si in prea umilit'a petitiune d'in 1866, prin mandatarii nostri Georgiu Baritiu si Dr. Ioanu Ratiu, si acele inoite si in adunãrile congregatiuniloru comitatense ale Transilvaniei si cu ocaziunea publicãrei rescriptulu regescu d'in 20 iuniu, referitoriu la suspinderea articliloru adusi in 1863/4 si santiunati de Majestatea Vostra!

Majestate! Nu amu desperatu, si nu desperãmu nice pro unu minutu de caus'a nostra nationale, pentru cã aceea e drepta, si-are temeulu in legile naturei — in legile divino, nu amu desperatu, pentru cã aceea si-are temeulu in prea-inalt'a afidare a Maiestãtii vostre, si avemu credintia traditionala, cumcã Maiestatea Ta, precum totu-de-una ati cautatu cu ochi parintesci si gratia prea inalta la sortea natiunei romane, ca celei mai credentiose, asiã si acuma veti luã in prea inalta consideratiune dreptele si justele nostre rogamente! Pre temeulu acestoru-a, cu profunda omagiale supunere ne apropiãmu de Tronulu Maiestãtii Vostre cu aceea prea umilita rogare: Sè Ve indurati Maiestate prea gratiosu a demandã, ca urmarirea Romaniloru pentru profesarea credintiei loru politice, cu atãtu mai vertosu sè inceteze, de ora-ce aceea profesiune nice decãtu nu lovesce in legile statulu, si nu contine alta, decãtu numai dorintiele si opiniunile teturoru Romaniloru, — totu-de-o-data se Ve indurati Maiestate prea inaltu a dispune, ca sè se reactiveze legile referitorie la ascurarea existintiei nostre politice-nationale; — era spre regularea referintieloru de statu ale Marelui principatu Transilvaniã cãtra coron'a Ungariei intru deplin'a molcomire a natiuniloru colocutorie

sè se convoce diet'a Transilvaniei, si sè ni se dèe si noua ocaziune de a potè fi intr'ins'a reprezentati in mesur'a sarcineloru comune ce le portãmu, ca sè nu se mai aduca legi si decisiuni despre noi, fãra de noi. Cu omogiale veneratiune, rogarã inoindu-ni-o suntemu Ai Maiestãtii Vostre supusi prea umiliti. — Desiu, in 20 iuliu 1868.

Dechiaratiunea D. Gabriele Manu dto Desiu 17-a ianuariu 1869 in privint'a legi electoralu:

Spectatu oficiolatu Comitatusu! La pretiuit'a provocare a sp ofic. comitatensu d'in 13. a lunci cur. nr. 175. mi-ièu voiã de a face cu tota onorea observatiunea modesta, cã io d'in motivele insfrate in propunerea mea, adusa inainte in 12 a. l. cur. in privint'a legi electoralu in siedintia comitetulu permanentu alu Comitatusulu, cu atãtu mai putien potu luã parte in comisiunea centrala, ca membru confaptuitoriu la alegerea de deputati, cu cãtu pre langa totu simtiulu constitutiunалу, care-lu am in pieptulu meu pentru respectarea convenita si demna a legiloru santiunate, lucrãndu in contr'a convictiunei mele intime, mi-asiu vatemã consciintia prin participare la efaptuirea acelei legi electoralu, sustinuta prin legea uniunei, care si altcum s'a adusu fãra concursulu si fãra invoirea natiunei romane ca a unui factoru principalu si inevitabilu, si care contine in sine simburile, si aluãtulu neindreptãrilei poporulu d'in Transilvaniã, fãra destingere de nationalitate preste totu, èr' cu deosebii de a vatemã interesele cele mai sante ale poporulu romanu d'in Transilvaniã si pre viitoriu, cu privire la folosirea egalitãtii drepturiloru politice, fãra cari acestu poporu nu va potè fi nici o data multiamitu.

Rogandu-me de spectatulu oficiolatu, ca sè binevoiesca a luã acèsta declaratiune spre cunoscintia, cu destinsa veneratiune me subscriu. etc.

Cãtra inteligintia romana d'in comitatulu Solnoculu interioru.

„Conformu cu comunicatulu maritulu presi lu comitatensu d'in 2-a ianuarie an. c. nr. 1 pres. doreseu a ve incunoscintia, cum-cã petitiunea maiestatica dto Desiu 20 iuliu 1868 subscrisa de 71 de insi, impreuna cu traducerea germana (susternuta Maiestãtii Sale in 12 novembre 1868 in audientia publica in Vien'a) in originalu, in intielesulu rescriptulu Escelentiei sale domnulu comisariu regescu d'in 31 decovre an. tr. nr. 1669, cu acea insciintiare ni s'au retramesu si admanuatu, ca in urm'a intimatulu Escelentiei Sale d. ministru de justitia dto 22 dec. nr. 2594 pres. partea prima a petitiunei e de privita deja superata prin pregatiosulu actu alu Maiestãtii Sale, care s'a medilocitu de inaltulu regimu, — era relatiunile de statu ale Transilvaniei cãtra Ungari'a prin legea uniunei.“

Cu acèsta petitiune d'impreuna s'au susternutu si cele-l-alte 13 petitiuni tramise d'in tote pãrtilu Solnoculu interioru si ale Comit. Dobocci cu subscrierile de 264, si credu cã tote s'au resolutu in intielesulu descriu. — Altcum potemu avè mangaierea sufletesca, cã descoperirea doreriloru si dorintieloru barbariloru romani facuta cu demnitate si resolutiune innaintea Tronulu, au avutu inca si cu asta cale loculu si insemnetatea sa. *)

Cu tota onorea fiindu.

Alu Dvostre

Desiu in 13/1 ian. 1869.

Sinceru, si devotatu

Gabrielu Manu,

jude supr. in pens.

D'in Selagiu, lun'a lui ianuariu.

(Fruptele dualismulu; legea de nationalitate; pregatiri pentru alegerile viitorie; votu de incredere dloru deputati romani d'in diet'a trecuta.)

Voiu incepe cu atingerea unui obieptu, ce nu e nou, cãci obvine in diurnale pre fia-care diua, inse nu va fi de prisosu a-lu repeti si d'in patri'a lui Barnuti. Anume: de la inaugurarea dualismulu pare cã s'a intorsu lumea; luorurile si-au parasitu cursulu loru naturalu. Biruint'a poporulu providentiale a devenitu despotismu, ce este a se perpetua spre nimicirea totale a totu ce nu apertiene soiulu providentiale. Justitia, legile in man'a domniloru situatiunei sunt pile, cu cari se joca dupa placu si precum este mai coresponditoriu scopuriloru sale marsiave. — In seclii trecuti justitia si executarea legiloru erau supuse lacomie, adi sunt dejosite a fi instrumentele politice. Èr' acèsta nu cunosece margini, petrunde si restorna pana si altariulu lui Ddieu, sicut exemplum docet in Sigetulu Marmatiei, — in cãtu ni vine a eschiamã: „Asiè ti-trebuie Domne!...“ Fruptele dualismulu ni mai pica d'in ceriu in chipu de procese vorbariali si de limitatiuni, apoi judecate favoritorie celoru de la putere. Darea enorme e nesupportabile, inca numai cãtiva ani d'in fericirea dualistica, si ce privesce pre poporulu

*) Me rogu si de cele-l-alte onor. redactiuni a foieloru rom. sè binevoiesca a primi acèsta publicare in foiele lor.

G. M.

Selagiulu, ve potu asecurã, cã a patr'aparte vine la sapa de lemnu.

Lotrii s'au sporitu intr'unu numeru infioratoriu si ne mai auditu; guvernulu inse e cu multu mai cuprinsu cu politic'a si cu grigile parintesci pentru fericirea natiuniloru nemagiare si a bietei Romanie libere, decãtu cu infrenarea acelor vitegi hunici. Faimel si scirile sosite pre fia-care diua, au inspaimentatu pre omeni, in cãtu se retienu a intre-prinde vr'una caleatoria. Hofele si lotriele, ce e dreptu, pre la noi sunt mai raro, inse nu lipsescu nici aici aceste frupte dualistice. Asiè sè retacu altele, la 10 l. c. trei romani cale-toreãu la Zelahu, la satulu ungurescu Cristioru li esu in cale nisco begyãr-i, cari incepura a bate pre romani si pretindeãu sè li dèe bani, — ajutoriulu de tempuriu sositu inse a mantuitu pre romanii caletori de vr'una nenocire mai mare, cãci vitegii o luãra la sanetos'a.

In Solnoculu de medilocu pre 11 ianuariu a fostu conchiamata adunarea cottse extraordinaria pentru a se publicã mai multe legi noue si pentru a se face despusetiunile pregatorie la alegerile viitorie de deputati. Considerandu momentuositatea acestei adunãri si pentru ca si Romanii sè incepã acum odata a lucrã in cause comuni in solidaritate, cunoscutulu nationalistu d'in cottu dlu Georg. Popu a conchiamatu una conferintia in Zelahu pre 10 ian. sèr'a, la carea au participatu mai multi preuti si mireni d'in tote pãrtilu cottlui, de-si dupa ploiele multe pre drumurile nostre cele rele, comunicatiunea era mai neposibile. In conferintia acèsta dupa discusiuni seriose s'au statoritu principiile conducatorie, ce au sè observe Romanii d'in acestu cottu facia cu compunerea comisiunei centrali pentru alegeri, si facia cu publicarea si punerea in prasse a legi de nationalitate.

Conformu acestoru-a, in adunarea cottse d'in 11 ian., candu dlu comite supremu propune pre membrii comisiunei centrali, vedindu, cã in comisiune abiè sunt cãti-va romani, se scola Alesandru Popu, in numele sèu si alu mai multoru membri ai comitetulu cottse, voidu a mai propune cãti-va membri romani pentru comisiunea centrale. Dar' strigãrile d'in tote pãrtilu: „nu faceti cestiune de nationalitate!“ lu-amutira. La aceste-a luã cuventulu dlu Georgiu Popu, carui-a prin puterea sa barbatesca, pre langa tote contradicciunile si intãrãrile comitelu supr. si ale membriloru comitetulu, i succese e mai bagã pre vr'o 10—15 membri romani in comisiunea centrale. — Aci nu potu omite unu incidentu interesantu; anume, candu dlu G. Popu cetia list'a membriloru, pre cari i doria sè intre in comisiune, ungurii i observãu, pentru ce nu cetesce si nu recumenda si pre vr'unu unguru, la ce vorbitoriulu li reflectã: Nu faceti cestiune de nationalitate! Acèsta reflexiune avu rezultatulu sèu, cãci ungurasii incepura a tacè si a cini cu urechie.

Comisiunea centrale este constituita; membrii romani d'in d'ins'a voru scl a si-impleni detorintia, atãtu la conscrieri, cãtu si la alegeri. Apelãmu la simtiulu loru nationale sè fia pretutinde adevratu aperiatori ai intereseloru poporulu, pre care lu-represinta in ace'a comisiune.

Miscãrile electorali mi-voru servi obieptu la alta insciintiare interesanta.

Inca inainte de constitulrea comisiunei centrali, s'au publicatu legile noue; inse la marea mirare a nostra legea de nationalitate n'a fostu intre acele-a. La interpelarea dlu Georgiu Popu comitele supremu dîcea, cã s'au cetitu, ungurii strigãu, cã ea este destulu de cunoscuta. Dlu G. Popu pretinde, ca sè se cetesca, ce in urma la demandarea comitelu supremu s'ar' fi si facutu, deca ar' fi avutu-o. — Dupa restempu mai de una ora sosl in adunare si sarac'a lege de nationalitate; n'a potutu sosl mai iute, cãci precum a venit de la Pest'a a buna-séma au aruncãtu-o in cutare unghiu de cancelaria, si rumpendu-i-se piciorulu n'a potutu veni pre trepte de una data cu cele-lalte legi-sorori.

Dupa cetire luã cuventulu era-si d. Georg. Popu, si in limb'a romana *) cu unu tonu respicatu dede spresiune simtieminteloru, si nemultumiroi, ce au Romanii d'in acestu cottu facia cu legea publicata, si dupa un'a motivare mai lunga cetesce si cere a se trece la protocolu urmator'a

Dechiaratiune.

„Cu referire la legea de nationalitate acum publicata in acèsta adunare comitatense, care lege o primimu cu stim'a si supunere omagiale, ce compete legiloru, — usandu-ne de dreptulu ce dã constitutiunea fia-cari cetatianu, subscrisii membri ai comitetulu comitatense, si asiã ca intreperti fideli ai Romaniloru d'in acestu comitatu, si-tienu de strinsa detorintia a dechiarã, cã legea presinte pre ei nu-i multumesce, si au chiamare cetatianesca, intre marginile legi si ale constitutiunei a conlucrã cu tote mediloccele èrtate prin lege pentru schimbarea acelei-a, cu atãtu mai vertosu, fiindu cã reieptandu-se proieptulu de lege pentru cestiunea de nationalitate alu deputatoru romani si sorbi, prin acèsta lege necoresponditorie nici spiretulu tempulu, nici civilisatiunei, nici principiiloru de instructiune publica, pretins'a egele indreptãrile a natiuna-

*) Nu ve mirati cã subtragu acèste, cãci pre la noi pan'acum a fostu raritate mare a audf si cãte unu cuventu romanu in adunarea cottse, inse de acum inainte va fi raritate ajaudf romanu a vorbi unguresce.

lităților nemăgare d'in țiera a devenitu inlusoria.
— Urmeza subscrierile.

Vorbirea dlui Georgiu Popu d'in partea Romanilor fu primita cu „să traisca!“ entusiastice, er' d'in partea ungurilor cu murmur si observări, că e editiunea a două a „pronunciamentului“ că e protestu in contr'a legii etc. Si fiindu că declaratiunea de susu multi n'au intielesu-o, s'a esmisu una comisiune spre a o traduce. Comisiunea a referatu in adunarea de la 12 l. c. candu apoi doi corifei magiari si-au încercatu poterile a combate declaratiunea Romanilor, si a înaltă pana la ceru legea de nationalitate, ba unu-a nu i-a fostu rusine a dice — a la Mán Jozsi — că „lege mai liberale nu esiste in lumea intregă!“

Dupa ce si-finira cuventările acesti doi corifei magiari vedindu comitele supremu, că sē scola dlu Ioanu Cucu, oratore ingenios, apucă clopotielulu. si lipsindu de cuventu pre numitul Domnu dechiară, că obiectulu trece preste fer'a comitetului cottsē, deci nu se pote pune la discutiune. Va sē dica, dupa ce cei doi magiari au vorbitu la obiectu de la romani voiă sē iee arm'a de aperature. Romanii pretindu, că dlu Cucu are cuventu, că-ci discutiunea e inceputa. Dupa na larma si confusiune cumplita dlu I. Cucu iă cuventulu si intr'una vorbire intr'adeveru clasica, in câte-va minute reduce sofismele autovoritorilor la adeverat'a loru valore. Criticatiunea ungurilor, confusiunea, alarm'a si-ajunse culmea încātu abiē potū veni la cuventu comitele supremu si v-comitele, inse si acesti-a numai pentru ca, basendu-se pre aceea, că subscriitorii declaratiunei nu si-au acłusu plenipotintiele de la Romanii cottsului si totu-si vorbescu si in numele loru sē-i timbreze de „larva mascata.“ Comitetele supremu a nunciatu in estu-modu, er' Romanii ne mai potendu suferi atâte infestări precalculatē si mai vertosu numirea grosolana si prosta, ce au trebuitu sē audia chiaru d'in gurele conducatorilor comitatului, — in corpore au parasitu sala adunării.

Membrii romani ai comitetului cottsē in urmarea reieptării motiunei loru, fiindu maltratati intr'unu modu neparlamentariu si vatematoriu, ba chiaru opriti de a-si aperi moțiunea si de a se defendă, s'au intrunitu intr'una conferintia sub presidiulu comembrului d. Ioane Cucu si la propunerea dsale: ore dupa atât'a neconsiderare si batjocura infipta nu atâtu membriloru romani ai comitetului, câtu santei cause nationale, ce conduita aru avē sē iee membri romani ai comitetului, si pana la una conferintia mai ampla a intielegintiei romane care va decide in asta privintia? dupa pucina discutiune, s'a adusu unanimu urmatori'a

Concluziune.

„Membrii romani ai comitetului comitatense de-o-camdata si-tieniu de cea mai strinsa detoriuntia a nu luă parte aptiva in lucrările comitetului cottsē pana astunci, pana candu in acēsta cestiune momentosa conferintia proiectata va decide meritoriu. S'a deciu totu-una data ca, pentru orientare, acēsta concluziune sē se faca cunoscuta toturor membriloru romani ai comitetului, precum si onoratului publicu pre calea diurnalistica. — Conformu acestor-a sunt rogati toti membrii romani ai comitetului cottsē, ca si pana la una statorire ulterioare sē binevoiesca a observă directiv'a acestei concluziuni.
Totu-una-data se insarcinēza M. O. D. Vasiliu Popu protopopu si asesore onorariu, ca sē conchiasca una conferintia ampla d'in tota intielegintia cottsului, carea sē statorisca definitivu tienut'a Romaniloru facia cu comitetulu pentru batjocur'a si veta-marea comisa contr'a loru, — si facia cu alegerile viitorie.“

Am nisuitu a enarā fidelu intemplamintele; m'am reținutu a face observatiunile mele, ca onorat'a redactiune si onoratulu publicu cu atâtu mai usioru sē si pota formā judecata a supr'a conduitei nostre, aprobandu sēu desavuendu-o. Detorim a marturisisi, că a fostu greu a ne decide cu atâtu mai vertosu, că-ci n'amu avutu informatiuni despre tienut'a Romaniloru d'in alte părți, — dar' consciintia n' e liniscita; amu facutu ce ni-a dictatu inima, mintea si simtiulu nostru national. Apoi de la noi, cari suntemu numai inceputeri de-o-camdata este destulu si atâtu a. Inceputulu este facutu, de la noi depinde sē fimu si de aci inainte solidari, constanti si sē observăm cu strictetia principiile statorite in cele douē conferintie tienute la Zelahu in 10 si 12 ianuaru.

Votu de incredere pentru deputatii romani d'in diet'a recuta cerculeza pentru subscriere, se va tramite onoratei redactiuni pentru publicare. D. Dr. Ioane Nichita juratore si-a datu demisiunea, in locululu s'a alesu unu unguru, dlu v-comitelu primariu. D. Emericu Popu v-notariu ca si-a datu demisiunea, se vorbesce că si in locul dsale s'au alege unu unguru anume, filu v-comitelu secundariu! Estu modu la tribunalulu cottsului Solnocu-de-medilocu unde 1/4 parte a locuitorilor e romana, nu e nici unu sufletu de romanu. Vai de tine egale indreptatire!

D. Dr. J. Nichita si Emericu Popu au deschisu cancelarie advocatiale, si inca primulu in Zelahu, alu doile in Basesci.

ABC.

Aradu, 22 ianuaru 1869.

Correspondintia de la Aradu aparuta in nr. 1. alu acēstei foie pretiute, a facutu rēu sange in unulu d'ntre domnii acēcia d'in partit'a asiā numita „nationale romana“ de aici,

pre cari corp. au aflatu de bine a-i descrie ca pre nesce romani atâtu de buni, cari neci trei vorbe romanesce nu potu esprime fără d'a nu sentī lips'a intretieserei desu usitatului idiomu magiaru „izé.“

Asiē dara acestu unulu d'ntre cei aderinti alu idiomului magiaru „izé“, ca sē ne convinga despre adeverulu acelei asertiuni a Corp. lui, ca sē ni arete, că d'insulu, precum nu scio vorbi, asiē nu scio neci scrie romanesce, fericită diuariulu partitei deakiane de aici, „Aradi Lapok“, cu unu articlu demnu de tota apretiarea magiarilor deakisti, in care articlu eroulu idiomului „izé“ me numesce de omu fără moralu politicu care ar' fi aruncatu cu tina in conducatori pactanti ai partitei „nationale romane“ si că ar fi descinsu pre terenulu personalităților, si altele mai multe verdi — uscate, dar' viue documinte ale talentulu schimositoriu de adeveru alu dlui „egy román“

On. publicu cetitoriu alu acestei foie este martore, că articulu cestiunatu s'a scrisu cu cea mai mare obiectivitate si corespond. n'a aruncatu cu tina in nimene, deci dara on. publicu va iertă, daca in facia acestor-a fapte dechiaru tote asertiunile dlui „egy román“ de calumnie si neadeveruri gole. —

In câtu „egy román“ denega corp. lui moralulu politicu d'in acelu motivu, că ar' fi fostu translatoru la ministeriulu cultelor si alu instructiunii publice, la acēsta se respunde numai atât'a: n'au fostu neci denumitu, neci amplotiatu la acelu ministeriu, ci au lucratu ca omu privatu la unu consiliariu de sectiune de acolo, cum lucra si a-di la avocat. — Deci acēsta asertiune a dlui „egy román“ inca trece de calomnia.

La cele-l-alte neadeveruri ale dlui „egy román“ neci nu afu respunsulu de demnu, ci lu lasu sē se desmerde in acē'a placere spirituale, că d'insulu are talentu mare in schimosirea si falsificarea a deverului, ci numai atât'a lu intrebă, candu fiul indrumatu la ordine in vr'o conferintia afara de cea descria in nrulu 1 a. c. candu I. Popoviciu-Deseanu maniosu pentru observările, ce eu ca ascultatoriu le faceam la minunatele sale argumente, produse in favorea pactului, m'a provocatu „sē-mi tienu gur'a“, la ce eu i respunsei, că de la dsa nu acceptezu o astufeliu de indrumatiune? Firesce, că daca „egy román“ refugiatu prin colonele diuariulu magiaru nu va potē aretă si documentă altu casu, d'insulu era-si va remanē de rusine.

Atât'a despre observările noroiose cari bunulu romanu „egy román“ află cu cale a le aruncă a supr'a mea.

Aduca-si aminte „egy román“, că afara de causele de nationalitate in cari nu suntemu de acordu cu neci o partia politica d'in patria, d'insulu, ca membru alu partitei „romane nationale“ inca se dechiarasē de solidariu cu partit'a liberalē si éca acum deserteza pre la „Aradi Lapok“ ca deakistu nu numai, dara dice despre bietulu comitatu Aradanu, că majoritatea precumpentoria a comitatului e de acordu cu principiile partitei deakiane. Vedi, vedi, ce fictiuni se virira in capatin'a dlui „egy román“, apoi cum sē nu dica redactiunea foiei „Aradi Lapok“, că dā locu acelu articlu alu dlui „egy román“ cu bucuria!

Neci nu merita sē protestăm in contr'a acestui „Don-Quichotti-ade“ alu dlui „egy román.“

Altu-cum ca on. redactiune sē se pota convinge despre amicitabitatea, ce „egy román“ o pastreza si pentru „Federatiunea“ vi aducu acē acelu articlu.*)

Apoi toti vomu dice, că moralulu politicu alu dlui „egy román“ e mai albu decātu péna corbului,

Dupa aceste remonstratiuni detorite respectului cătra „egy román“, mi-iēu libertatea d'a ve mai insciintia despre urmatoriile:

Cu tote că presedintele comitetului partitei „nationale“ a dechiaratu ca conclusu, că pactulu primitu de majoritatea membriloru comitetului nu va fi pusu in lucrare mai nainte de a fi primitu si d'in partea adunarei generale a partitei, a convocatu, nu scio cine, comitetulu si acestu-a desemnă pre candidatii celoru patru cercuri, cari in intielesulu pactului remanu in partea romanilor. Candidatii acēsti-a sunt urmatori DD: pentru cerculu Radnei Lazaru Ionescu, pentru alu Buteniloru Sig. Popoviciu, pentru alu Siriei Antoniu Mocioni, pentru alu Chiseneului Mironu Romanulu protosincelu. Mi se pare, că in doua cercuri electorale, domnii despunetori se cam gresira cu socotel'a.

D. Ionu Popoviciu-Deseanu s'a retrasu de pe campulu luptei si se puse la repausu, astfelu precepu acum si eu pentru ce s'a dechiaratu Dsa, că nu-i place lupt'a.

Éra magiarii deakisti in man'a pactului desu amintitu comiseru urmatoriile fapte, cari dupa cum ne asecurau dnii romani pactanti la casulu primirei pactului, nu aveau sē se intemple:

Conditiiunile pactului (dualisticu) memorabile sunt:

I. (aversu) Cercurile electorale sē nu se arondeze in favorea elementulu magiaru, si

(reversu) s'au arondatu astfelu câtu in cercurile elect. de Pecica-rom. si Sant-Ann'a (unde la 1865 se alesese dep. dnii Demitru Ionescu si Flor. Varg'a)

*) Alios ego vidi ventos aliasque procellas. De altmintrea, daca e vorb'a de dusmani apoi „Federatiunea“ se semte onorata numai prin dusmani mai demni decātu Dl. „izé“ carele neci ca romanu, neci ca alta limba apesa multu in cumpen'a nostra. Nu prieepemu ce meritu pote fi pentru Dl. „izé“ a nu ceti „Fed.“ suntemu inse despagubiti prin 50—60 de prenum. d'in comit. Aradului, cari o cetescu. Red.

romanii au devenitu in minoritate, ceea ce va avē in riurintia stricaciosa spre viitoriu.

II. (aversu) In comisiunea centrala romanii sē fie reprezentati in numeru egalu cu alu magiariloru, si

(reversu) sunt 60 et quod excedit membri magiari, éra romani numai 40 et quod excedit, cu unu cuventu membri romani sunt mai putieni cu 15 insi de câtu magiarii;

pote fi că dnii pactanti d'in partit'a nostra nationale au socotitu pre nouii cetatieni in nrulu membriloru romani,

dar pre la noi nu sunt inca romani israeliti; celu putienu de i-ar intrebă dnii pactanti ai nostri, descendintii lui Iud'a, de a buna sama li-aru respunde in cunoscutulu loru limbagiu „nu scio nu cunoscu, n'am vediatu n'am auditu.“

III. (aversu) Gányó-i (nesce gradinari fără proprietate) sē nu fie admisi la votu,

ast'a e inca in suspensu, dar' noi prognosticăm (reversulu) ca unu ce siguru, de ora ce gányó-i au fostu provocati a se inscrie, spunendu-li-se că acum este timpulu a se repară nedreptatea ce li-se facuse la 1865.

IV. (aversu) In cele patru cercuri romanesce magiarii nu voru pune contra-candidati, (pentru ca onor. cetitori sē cunosca ce favore mare! este acēsta, trebue sē insemnu că in acele 4 cercuri abiē vedi ici colo câte unu puiu de magiaru.)

(reversu) romanii se indetoreza a sprigini d'in tote poterile pre magiari in favorea caudatiloru deakisti, (adeca scandalulu de la Pecica se repetiesce in editiune amplificata.

Ce va dice poporulu la acestu actu demoralizatoriu? ferēca DDieu! dar' potu veni timpuri unde poporulu neci in cele 4 cercuri nu-si va mai da votulu pentru deputati romani.)

A mai fostu o conditiune; — comisiunea ambulante, carea, ce e dreptu au reesitu ca primita, de-si nu fără contradicere, dar' acēsta este lucru mai secundariu, si nu se pretinde a fi vre unu triumfu.

Aceste comisiuni ambulanti in cele patru cercuri menite romaniloru sunt compuse mai curatu d'in romani; éra cele d'in cercurile pactate Pecica si Sant-Ana sunt compuse mai eschisivu d'in magiari; că-ci numai câte unu membru suplinitoriu e pusu d'ntre romani. Acēsta se intemplă conformu pactului. Despre aceste douē cercuri mai insemnu si acē'a, că nu se voru supune pactului. (Noi avem informatiunile nostre inca si despre alte douē cercuri cari nu se voru supune. De altmintrea pactulu nu au fostu in sinceritate inchiatu — reporturile sosite la minist. de interne dovedescu acēsta pe deplinu noi potemu servi cu date; asta data inse lasăm, pentru că acusi esecuiulu d'in sacu. Red.)

Mai afu de insemnatu, ca in comisiunea centrale fura alesi de membri si omeni de acē'i, cari locuiescu forte de parte de capitala comitatului, pana ce omeni d'in locu cari potu fi totu de un'a indemana, cumu este d. e. dlu Stanescu, de-si acēsta in 1865 éra membru alu comisiunei centrale, acum nu fu propusu, prin ce iéra se documentă tolerantia pretinsiloru nostri conducatori facie de diverginti'a pareriloru politice.

Candidatul partitei deakiane d'in Aradu, burgmaestrulu Atzél Péter in serbatoarea S. Botediului aparū in catedrala nostra si fu presente la servitiulu divinu Dsa a contribuitu in tasurile bas. totu cu galbeni.*) Altu-cum alegatori romani d'in Aradu intr'o conferintia d'a loru se dechiarara pe langa L. Simonyi.

Cātu de zelosi sunt unii cortesii deakisti se pote vedē si d'in acē'a, că adf se ivi flamur'a lui Atzél si in turnulu basericei rom. cat. si numai dupa ce a fălăit vr'o 4 ore, aflara cu cale a-o luă de acolo, si astu-feliu a scapă baserica de a fi trasa in cortes'a partitei.

Acum inchiaiu acestu articlu, asecurandu-ve că, daca voi fi bine primitu, nu voi incetă de acum inainte a ve insciintia despre intemplarile mai momentose de pe aici, éra pana atunci observu pentru dlu „egy román“, că vai si amaru de sentimintele si consciintia nationale a romanului acelu-lui-a, care n'are curagiulu sē se rectifice inaintea natiunei sale, ci pribogesce pe la straini denunciandu pre conationalii sēi, ca sē fia bine primitu la acēsti straini. Dlu „egy román“ facea mai bine daca si-luă unu „translatoru.“ Luncanu.

*) Ni-aducemu a minte că la an. 1851/3 dl. bar. de Reichenstein, aflandu-se la Oradea-Mare ca functionariu la despart. de locutenintia, se ducea adese ori in beserica romanesca gr-cat. si cu ostentatiune, luandu d'in strana câte o carte se rogă cu pietate, câtu dnii besericanii, incantati de atât'a condescindintia, nu aflau termini de ajunsu pentru laudele Dlu baronu, si cu tote aceste abie am gasi unu barbatu de statu, carele in tempu atâtu de scurtu sē fie facutu Romaniloru mai multa stricatiune decātu chiar' acestu evlariosu cu cartea de rogatiuni. Celu ce s'ar' indoi, poftim! scormonesca actele of. cari asta-di se afla la ministr. de interne, acēste inse sunt inca numai cele ce se vedu!... Dar' ore sē mai amintim si cestiunea muntiloru revindicati? cu carea D. capitauu a lu Nasaudului Ales. Bohatielu, daca lu va trai Ddieu, va mai domni vr'o câti-va ani preste Caprariu d'in Nasaudu, cari bietii, in nevinovat'a loru simplicitate, credu că de nu voru ascultă orbisiu de prociocle Marelui Hahamu, indata se cara muntii toti si nu se mai oprescu pana in Dentu-Magari'a. Red.

Ordenatiunea ministeriului r. ungurescu pentru aperiarea terei câtra tote jurisdictiunile.

(Urmare.)

11. In câtu se potu aplicâ puntele 1 si 2 a le ordenatiunei presinte si a supr'a alumnilor d'in institutele militari de educatiune cari aveau sê servescu in armata stabila, se estinde a supr'a loru totodata si validitatea despusetiunilor cuprinse in aline'a a dou'a a legii despre poterea de aperiarea. Era daca ei la intrarea in valoare a acestei legi se tieneau de reserva si fura concediati pana la conchiamare, in acestu casu conchiamarea loru posterioru la servitiu activu de arme nu mai are locu.

12. Daca unu asemenea deobligatu de a milita in armata pentru aperiarea terei se bucura de premiulu servitiului unui sub-oficieru, trebe sê remana intr'acelu-a; d'in contra inainte de espirarea servitiului activu, conditiunatu prin lege, astfelu de indotoreti nu potu fi impartesti in premiulu servitiului unui sub-oficieru.

13. Obligatii, cari sunt invinovatiti de una mutilare intentiunata, numai atunci se voru potè inrola in venitoriu in armata sêu in marin'a de resbelu, daca sunt capabili de vre-unu servitiu in armata (in marin'a de resbelu.)

Pentru aplicarea acestei determinatiuni la obligati de acei-a, cari servescu deja si sunt invinovatiti despre una mutilatiune intentiunata, si cari, d'in cauza câ nu s'au aflatu capabili de vre-unu servitiu in armata, au fostu impartiti in vre-una compania disciplinaria, — au a fi chiamati de nou inaintea unei comisiuni suprarevisiunarie ca sê se pota decide despre capabilitatea loru la vre-unu servitiu in armata sêu in marin'a de resbelu.

Dêca inventariulu comisiunei documenteaza capabilitatea respectivulu individuu pentru cutare servitiu, ce e a se constatâ cu precisiune, aplicarea mutilatului se va esecutâ prin comendamentulu respectivu eventualmente in contielegere cu autoritatea marina; la d'in contra, dupa esaminarea punctuala a propunerii facute de comisiune pentru demisiunare si dupa satorirea necapabilitatii mutilatului d'a servi, este a se dispune dispensarea lui de la servitiulu militarescu.

14. Individii cari, inplenindu-si anii servitiului, au dreptu a demisiunâ cu finea anului 1869, sunt a se asolvi conformu regulamentelu ce au costatu pana acum.

Terminulu asolvirei sustituentilor insembriati mai de curendu si a suboficierulu premiati pentru servitiulu presinte, se defige pre finea lui iuniu 1869.

Strainii d'in armata sêu marina de resbelu, asemenea si indigeni cari, inplenindu-si servitiulu detoritu, voru intrâ in servitiulu voluntariu, indata ce si-au inplenu tempulu servitiului dusu la trei ani, potu demisiunâ de la armata.

15. In loculu punctulu 18. alu §-ului 21. d'in regulamentulu intregire armatei si a titeloru d'in §. 42., cari indreptatescu pre unii a fi dispensati de oblegamentulu servitiului in armata, dupa punerea in valoare a legii de aperiarea, va servi de directiva favorea concesa in §. 27 alu acelei legi pentru proprietarii posesiuniloru eredite.

Dreptu ace'a soldatii, cari prin ereditate devinu posesori de pamentu, inplenindu tote conditiunile legali in privinti'a acest'a, pre langa rezervarea detorintei d'a se supune instructiunei militarese de 8 septemane de la tempulu prefiptu si esercitiului periodicu, in tempu de pace se potu dispensâ de servitiulu armalu activu, de-cum-va inca i-ar' oblegâ.

16. Dreptulu de absolvire alu soldatiloru d'in tiera coronei unguresci, basatu pre relatiunile desemnate in punctulu 19. alu §-lui 21 alu regulamentulu de intregire d'in 1858, numai conformu despusetiuniloru §§-loru 17 si 40 ai legii de aperiarea, pote veni su discussiune; afara de acest'a inse e a se considerâ, câ sustinerea membriloru neputintiosi ai familiei depinde ore sêu ba de la soldatulu d'in servitiu si asiè de-cum-va posesiunea se pote cultivâ si fâra respectivulu oblegatu la servitiu militaruu, cu ajutoriulu lucratoriloru neimiti sêu pre calea esarendârei, si prin astu-felu de mediu-loce membrii nepotintiosi ai familiei se potu sustienè. absolvirea de la servitiulu militaruu a se denegâ.

17. Estinderea titulu, de absolvire, cuprinsu in §§. 13 si 42 ai legii de intregire, in parte valida pana acum, si a supr'a fililoru nelegiuiti (§§. 17 si 40 ai leg. de aperiarea) si a generiloru unici, este a se aplicâ si in favorulu soldatiloru, ce in presinte servescu in armata sêu marina.

In casulu primu dreptulu de absolvire e a se judecâ numai cu privire la mama neputintiosa si avisata la radîmu, èr' nu conformu regulamentulu sustatoriu in privinti'a absolvirei in favorulu celeru-l-alti membrii chiar' si neputintiosi ai familiei, si cu raportu la titulu sustinerei mamei veduve.

In casulu d'in urma dreptulu absolvirei pentru ginerele unicu are locu atunci, candu muierea sêu prunculu sêu legiuitu traesce, ma chiaru si candu muierea si prunculu i-ar' fi moritu; in ambe casurile inse numai de cum-va ginerele este unicu radîmu alu socrului sêu dupa mortea acestui-a alu socrei veduve si neputintiose.

In ambe casurile, afara de neputinti'a mamei respective a socrului sêu socrei veduve, in privinti'a absolvirei este a se luâ in consideratiune si impregiurarea, câ ore n'au ei si unu altu fetioru legiuitu respectivu nelegiuitu, celu putienu de 18 ani, aptu pentru lucru?

Ginerele unicu numai asiè se pote absolvi dêca dechiarâ, câ voesce a inpleni detorintiele cuvenite fatia cu membrii neputintiosi ai familiei.

De cum-va ginerele unicu este totodata si eredele posesiunei remase dupa socru si socra, casulu acestu-a este a se decide conformu punctulu 15 alu ordenatiunei presinte.

18. Individii absolviti de la armata ori marina pre bas'a titeloru cuprinse in §§. 17. si 40 su e) respectivu si a), incependu de la intrarea in valoare a legii de aperiarea, de-cum-va facu parte in clas'a a trei-a sêu in alt'a mai inaintata, si inca n'au trecutu preste 30 ani, pentru a fi tienutu in evidintia, sunt a se inpartii in rezerv'a suplenta a marinei, sêu dêca, trecundu preste 30 ani, inca n'au inplenu anulu alu 32-le, voru fi a se instrâ in oatea de aperiarea (garda, honvédség).

Pana la satorirea definitiva a tienerei in evidintia a rezervei suplente si pana la organizarea autoritatiloru districtuali ale otei de aperiarea, individii absolviti in modulu amintitu sunt a se consemnâ d'in partea comendamentelu districtuali de intregire d'in tiera sale.

Totu si individii, cari au a fi absolviti dupa recrutarea esecutata in 1868 conformu legiloru si regulamentelu sustatorie, nu se potu instrâ in rezerv'a suplentoria.

§. 19. In atari casuri de absolvire, candu este a se respunde sum'a mediulocia a desdaunârei, se voru contrage in locu de 21 numai 20 florini v. a. chiaru si de la cei ce aru fi dejâ in servitiu activu (inceputulu 2 alu §-lui 41 alu legii de aperiarea).

§. 20. Oficierii, cari au facutu ca atari unu servitiu activu celu putienu de unu anu, si la cari nu se pote aplicâ punctulu 11. alu ordenatiunii presinte, in tempu de pace, la ceretea propria, pre langa sistarea diurnelu sale ordinare, si sustienendu-si rangulu avutu se potu aplicâ la reserva, in care au sê remana pana la inplenia coloru 10 ani de servitiu.

Conclusele aceste sunt a se aplicâ si la oficierii neobligati pentru aperiarea, la casu candu acesti-a aru voi a intrâ nemidiu-locitu in oatea de aperiarea, intrarea acest'a inse nu in-pune vre-una oblegatiune de servitiu.

§. 21. Oficierii oblegati la servitiu conformu punctelu 1 si 2. d'in ordenatiunea presinte, abdicundu si amesuratu conditiuniloru legali de rangulu loru de oficiri cu voi'a, asemenea cei lipsiti de rangulu de oficiru pre calea penale ori d'in partea tribunalulu judecatoriu in cause de onore, de cum-va inca n'au inplenu servitiulu de trei ani, pana la inplenia acestui-a voru remanè in servitiulu armatei de linia, potu inse a fi si congediati pana la transpunerea loru in rezerva.

(Va urmâ.)

Romani'a.

Raportu câtra Mari'a Sa Domnitoriulu „Se aproba.
„CAROLU.

PREA INALTIATE DOMNE,

Consiliulu generalu alu judetului Vlasce'a, in sesiunea ordinaria a anului curentu, in urm'a propunerii a trei D-ni consilieri, a admisu opiniunea, de a se ridicâ la punctulu Calugareni o statua equestra sêu pedestra de marmure sêu bronzu eroului romanu Mihaiu Viteazulu, si a si alocatu in budgetulu anului viitoru o suma de lei noui diece mii, câtu a crediutu de adjunsu pentru lucrurile pregatitorie.

Consiliulu n'a fiesatu sum'a totala ce ar' potè dà pana la terminarea operei, ci a lasatu asup'r'a guvernulu ca dupa studiulu ce se voru face, adoptandu-se planurile si devisurile ce se voru gasi mai cuviinciose, sê si contracteze lucrarea in tiera sêu in strainetate, si deca la contractare nu se va potè face invoirea ca plat'a sê se faca amortimentu, atunci inainteze guvernulu sum'a in socotel'a judetulu, si consiliulu sê se indetoresca a o raspunde fiscalulu, atâtu d'in alocatiile anuale ce va face in budgetulu sêu, câtu si d'in rodulu subscrieriloru voluntarie ale coloru alte judetie si comune, precum si ale tultoru adeveratiloru Romani dupa apelulu ce li s'ar' face de consiliu in urm'a incuviintarii guvernulu.

Art. 70, §. IV. d'in lege mai obliga a supune la Inalt'a Mariei Vostre aprobare, incheierile de acêsta natura ale consilioru de judetie.

Indeplinindu-mi acêsta sarcina, sê-mi permiti Prea Inaltiatè Domne, a face unu omagiu aci consiliulu judetianu de Vlasce'a pentru nobilele si romanescile sentiminte ce a aretatu, Calugareni, unde asta-di nu se afla de câtu o modesta cruce, este in adeveru celu d'antâiu locu unde trebe sê se ridice unu monumentu anticele valoare romane.

Rugandu-ve dar' plecatu a dà inalta Mariei Vostre aprobare, etc. *M. Cogalniceanu.*

Varietati.

* * (Anticitati.) In comun'a Sioimu d'in Bihari'a s'a descoperitu ruine d'in vechime, intre cari se afla table si colonne prea frumoase de piètra, si se vendu cu unu pretiu forte bagatelu.

* * (Spesele guvernulu austro-magiaru), la espusetiunea ultima d'in Parisu a fostu 393,666 fl. v. a. d'in care suma 200,000 fl. a trebuitu solviti in moneta sunatoria. Pentru proprietatele ale espusetiunei s'a spesitu 354,466 fl., pentru procurarea obiectelu industriali 20,000, èr' pentru esmiterea lucratoriloru industrieri 190,200 fl. Specificandu spesele cu respectu la marimea loru se areta urmatoriulu resultat: Decorarea si arangierea localitatii espusetiunei a costatu 118,949 fl.; leafa si incortelarea personalulu arangia-

toriu 58,960 fl.; spesele pentru provisiunare, impachetare si transportu 30,259 fl.; insciintiarile despre espusetiune si pentru corespundinti 24,165 fl.; diurne si spese de caleton 20,470 fl.; pentru particularii cari au tramisu diferite obiecte la espusetiune 11,793 fl.; dreptu recompensa pentru acuisitiune de cancelaria, tacs'a postala si pentru telegrame 9,846 fl.; jury 8,300 fl.; subventiuni 7,539 fl.; asecurare 7,194 fl.; de daunarea esponentiloru 4,663 fl.; spese diverse 4,225 fl.; pentru registrulu espusetiunei 1,024 fl.

* * (In caus'a Posteloru.) Franci'a, Itali'a, Belgiu si Eveti'a, unde e primita sistem'a monetara a Franciei, voesce a intruce marce postale internatiunali cari i tote patru statele ar' avè un'a si aceea-si valoare.

* * (Marin'a comerciale austriaca.) Personalulu marin comercialu austr. cu 1-a ian. a. c. a numeratu 23,415 omen intre cari sunt 948 capitani si 546 cancelisti. Naile cari fac caletorie mai indepartate, cu respectu la domiciliulu propriu tariloru sêi, se clasifica astu-felu: In Triestu 171 (impreun cu naile societ. de nav. Lloyd); in Fiume 153; in Lussinpiccolo 139; in Ragusa 53, in Megline 54. Èr' naile portali: in Triestu 376; in Lussinpiccolo 229; in Fiume 111; in Zeng 114; in Zar'a 467; in Spalato 639; in Ragusa 393; in Megline 48.

* * (Ipocritismu). In un'a corespundintia cu datulu 27 ian. d'in Clusiu a lui „Pesti Napló“ cetimu, câ fost'a nem esime romana (nobilime) d'in Transilvani'a, nu e conduse de principie daco-romane (!) si prin urmare ea va partecipa (?) la alegerile pentru diet'a unguresca d'in Pestu Bunulu corespundinte clusianu si-esprime parerea de re (of, of!) câ partit'a mai descèpta magiara va fi inpedecat a candida romani in mai multe comitate, câ-ci conduit'a daco-romanistiloru a inversiunatu forte pe alegatorii magiari, astu-felu nu voru roesi atâti deputati romani, câti ar' doridumni'a lui. — O fariseiloru! pentru ce sustieneti dara ac' afurisita lege electorale, dêca doriti asiè de cu sete, ca romnulu transilvanu sê-si pota alege atâti-a reprezentanti, câti competu dupa dreptu si dreptate? — O voi fariseiloru!

* * In Americ'a, unde in câte-va lune se radica orasi irfloritorie in cele mai solbatece locuri, tote lucrurile se schimbâ si transforma cu o iutièla ne mai audita; èca câte-va esemple: Domnisor'a Elis'a W. s'a maritatu in 9 dec. dup unu comerciantu, in 12 dec. intenteza procesu divorcial contr'a sotiu-so, in 18 dec. se finesce procesulu si in 21 a tot acelei lune se marita dupa unu colonelu. — Unu teneru d' 27 ani, erede alu renumitei familiei Brooks cu inceputulu lui iul. a. tr. primesce o eriditate de unu milionu si diumetate dolari (unu dolaru 2 fl. v. a.), cu finea lui oct. face datorie, cu inceputulu lu nov. si-vinde cas'a ecupagiale, aurulu si arginturile, in 25 nov. anuncia câ n'are nimica si in 26 nov. se spediura — Ios. Morock a fostu unu omu seracu, ajunctu de m'sinistu si pana in 24 nov. n'avea altu ce-va sê cizeze d' câtu pane si casiu, care de multe-ori nu i cadea prea bine. adese-ori i alungâ chiaru si somnulu; astu-felu odata nepotendu adormi incepè a meditâ asup'r'a ameliorariloru corespunditorie a constructiunei locomotivulu, si i-a sucesu a descoperi o renovatiune, care in 5 diececvre an. tr. i-a adus 10,000 dolari. — Vedi, ce face pana si casiu!

* * (Balu.) Tenerii romani studenti la gimnasiulu de Beinsiu voru arangâ unu balu in folosulu bibliotecei societatii de lectura a junimei studiose. Comitatu s'au compus sub presiedintia Dl. Adv. Ionu Vasiliu d'in urmatorii membri vice-presied. Ioaniciu Clintocu, membri: Ales. Statiu, Io Bur'a, Ionu Lepa notariu alu Corp. Petru Iudriesiu, Sas Popu, Mih. Veliciu, casier. Ales. Draganu, Ales. Sîposiu, Mih. Ferlieviciu, si Ionu Gligorovescu. — Balulu se va tienè in faurariu cal. n. incep. la 8 s'èr'a.

Sciri electrice.

Lissabon'a, 24 ian. Adi s'a disolvitu camera ce'a noua e conchiamata pre 4 maiu. Agitatiunea mare in contr'a ministeriulu remasu la guvernulu.

Parisu, 25 ian. „Étendard“ spune, câ: Acceptarea concluseru conferintiei d'in partea Greciei e verosimila. Demintiesce scirea, câ guvernulu ai avè de cugetu a conchiamâ la Parisu pe reprezentantii Franciei de la Curtile mai insemnate. Se demintiesce mai departe si impartasirea, câ marchisulu Bonneville ar' veni la Parisu, si câ guvernulu italia nu ar' fi cerutu rechiamarea ambasadorulu Malare de la statiunea sa.

Brucsel'a, 25 ian. Adi dupa amiadi fure dat leniscei eterne osamentele principelui de corona.

Constantinopolea, 25. ian. Pasi'a Hobay parasu apele Syrei, findu asiguratu d'in partea marcului localu, câ nae'a „Enosis“ nu va esfi d' portulu Syrei. — Vice-regele d'in Egiptu in casu de resbelu, va tramete turciloru 50,000 fetiori si unu flotila.

Madridu, 24. ian. Adi s'a celebratu aici prim'a data cultulu divinuu protestantu.

Proprietariu, redactoru respunditoriu si editoriu:

ALESANDRU ROMANU.